

PAN

AMSTERDAM

MENTINK & ROEST

JAPANESE WANDKLOK 'HASHIRA DOKEI'

JAPANESE WANDKLOK 'HASHIRA DOKEI'

Circa 1780

Japan

Japans slagwerk, wekker

Gangduur 4 dagen

Hoogte 42 cm.

Breedte 12 cm.

Diepte 13,5 cm.

JAPANESE WANDKLOK 'HASHIRA DOKEI'

Circa 1780

Japan

Uurwerk

Het uurwerk bestaat uit gaand- en slagwerk. Het gaandwerk heeft een spillengang met foliot. Het door een sluitschijf geregelde slagwerk geeft de hele uren van 9x teruglopend tot 4x op een bel aan. De halve uren worden afwisselend een of twee keer geslagen. Het uurwerk is voorzien van wekkerwerk. Het gaand-, slag- en wekkerwerk worden elk door een gewicht aangedreven.

Wijzerplaat

De wijzerplaat is voorzien van zilveren verstelbare plaatjes in een roterende cijferring. Deze zijn voorzien van de Chinese dierenriemtekens of Japanse cijfers. In het centrum bevindt zich de vaste, fraai ajourgezaagde geblauwd stalen wijzer.

Kast

De messing uurwerkkast is aan beide zijden voorzien van een messing deur. De foliot bevindt zich op de uurwerkkast. Deze is voorzien van inkepingen en twee gewichtjes, die kunnen worden verplaatst om de gang van het uurwerk te regelen. Het geheel wordt bekroond door een bel. Het uurwerk is in een Japans houten kast geplaatst, die aan alle kanten bespannen is door gaas om zo het geluid van de bel ver te laten dragen.

Gangduur 4 dagen

Hoogte 42 cm.

Breedte 12 cm.

Diepte 13,5 cm.

Literatuur

- Een soortgelijk type klok staat afgebeeld in Bonhams, 'The John Read Collection of fine Antique Japanese Timekeepers', blz. 75.

- N.H.N. Mody, Japanese clocks.

- W. Brandes, Alte Japanische Uhren.

Japanse tijdmeting

De Japanse tijdmeting verschilt in grote mate van de Westerse tijdmeting. In plaats van een uur als vaste waarde te nemen verschilt in Japan de lengte van een uur, toki genaamd, naar de lengte van de dag en de nacht. De dag en de nacht zijn beide ingedeeld in zes toki, die van zonsopgang tot zonsondergang en van zonsondergang tot zonsopgang gerekend worden. In de zomer zijn de dagen langer dan de nachten en duurt dientengevolge een toki overdag dan ook langer dan 's nachts. In de winter werkt dit andersom. Om deze reden zijn er Japanse klokken met verschuifbare plaatjes, zodat de lengte van de toki veranderd kan worden. Tevens zijn er klokken

waarbij de cijferring vastzit, maar waarbij het tikgetal van de klok te veranderen is door de gewichtjes van de waag te verplaatsen, zodat de klok langzamer of sneller gaat lopen. Dit komt voor bij de oudere klokken. De cijfers van de klok lopen van 9 naar 4. Het enige cijfer dat 'vast' is, is 9 uur, ons middaguur 12 uur. Japanse klokken geven aan hoeveel uren er nog komen in de toekomst (na de 5 komt de 4), Europese klokken geven aan hoeveel uren er al voorbij zijn (na de 5 komt de 6). In Japan was het cijfer 9 heilig. Elke toki, 12 in totaal, had ook een eigen teken van de dierenriem die ook wel werden afgebeeld op een cijferring rondom de gewone cijferring.